

ABONNEMENT

Pays étrangers

Pour un an : 2 Dolars

—••—
Edition spéciale : 3 Dolars

ADRESSE

«İdjtihad» Constantinople

—••—
Téléph : St. 865

xxviième ANNÉE

1 Décembre 1931

İCTİHAD

Türkçe ve Fransızca
İLMİ, EDEBİ, İKTİSADİ

No : 334

ABONNEMAN

Seneliği (24 Nusha) Türkiye
için: 2 1,2, Â'lâ kâğıdı
5 liradır

ADRES

.....
Cıgaloğlunda İctihad Evi

.....
Tarihi Te'sisi :

1904 — Genève

Yirmi yedinci sene

1 Kânunı evvel 1931

koku zenginlerin, mu'attar yataklarını ve bu-
runlarını âzâde brakmayacaktır . Anbarların
açılmasını emr ediniz. gıdalanahm . *

Dünyada yeni bir ses yok , her vakı'a bir
tekerrürdür fakat bu dastanda bir yenilik var-
dır. İşsizlik nenticesi açlık , kıtlıktan işsizlik
tabi'idir. Bollukdan işsizliğin zuhuru hem de
binlerce sene evvel vuku'u ve bu şikâyet -
namenin altında zeylen . **Pir'avn** lerden bir
İmperatorun cavabi dikkate şayan ve zemanı-
mız rıcali için bir 'ibret dersidir. Bakınız Misir
İmpratoru ne karar veriyor ve ne diyor :

«Anbarlar açılın, her 'a'ileye nufusuna göre
zahire, balık, birer ölçü yağ ve un verilsin ,

şayed anbarların mevcudu yetişmez se Gılda -
nilerden satun alınub açlarımıza dağıtılsın .»

Zamanımızda Avrupada böyle emrler verilmez.
Amerikada milyonlarca ton bugday denize dö-
küldü yahud yakıldı ta ki fi'atlar düşmesin .
Halbuki Austriya da, Almanya da şapkalının
üstüne « Karnımı doyuracak kadar ekmek
mukabilinde 10 sa'at her hangi işde olursa
olsun çalışmaya hazırım » 'ibaresi yazılı bin -
lerce açlar sukaklarda dolaşıyorlar !

Elli 'asır evvl ki Mısırın medeniliğinin bu
günün Avrupa ve Amerikasının medeniliğinden
üstün olduğuna hüküm etmek icab ediyor.

Dr. İbrahim Temo

Halk için tıbbi sütun

A'MALIK

SEBEBLERİ VE KORUNMA ÇARELERİ

[Devam]

Aveılar

Aveılar koruyucu gözlük taşımalmıdır? Buna verilecek cevap « evet » olmalıdır .

Automobil, bisiklet, tayyare demir yol seyahatleri

Bahusus yollar katranlı ve sür'at çok olur-
sa, tozlar, ecnebi cisimler, bittabi' göz hasta-
lıkları, ezceümle şiddetli göz zarı iltihabları
da'vet eder.

Eger şofförün görmesi kusurlu ise tashih
edici geniş ve kulaktan takma gözlük kullan-
malıdır .

Automobilciler ve tayyareciler için ticaretde
bir çok iyi gözlük modelleri vardır . Ba'zıları
gözün kusurlarını düzelten gözlük camlarının
muhafaza olunmasına müsaidir, ya'ni hem
görme bozukluğunu hem de korunma gözlüğünü
'aynı zamanda kullanmak mümkün olur.

Bunların intihabında esas olan şudur :

Gözlük camı arası münasib derecede hava
almalıdır; 'aksi takdirde cam, rü'yetini bozar .
Buğlanmak mahzundan 'ari olan ve « Cristal
de roche » denilen camlar ise ba'zan hatta
dormal gözleri bile yorar; bunun sebebi, bu
nevi' kristalin yontulmamasının güçlüğüdür .

Sporlardan 'avdet edildiği vakit göz kapa-
kları kapalı olduğu halde göz kapaklarını ve
bütün yüzü iyice sabunlamak sonra içine bir
mikdar bicarbonate ve yahud Borate de sude
'ilâve edilmiş ve kaynatılmış ılık bir su ile
gözleri bolca yıkamalıdır . Göze ecnebi cisim
girmiş ise ve bu yıkama neticesinde çıkmamış
ise mütehassıs hekime müraca'atda gecikme-
melidir .

Vücutun diğer hastalıkları ile göz hastalıkları arasında irtibat

'Umumi hastalıklardan pek çoğu göz hasta-

lıkları da yapar ve bu hastalıkları devam ettirirler. Bu keyfiyetin bilinmesi lâzımdır. Halk için yazılan böyle küçük bir kitapda bu ciheti uzun yazmak lüzum ve imkânı yoktur. Şu kadar olsun kayd edelim ki sinir ve beyin hastalıklarının bir çoğunda göz dahi hasta olur, ve görmesi bozulur. Hystéria ya'ni ihtinaki rahm denilen ve yakın zamanlara kadar kadınlara mahsus zan edilmiş olan hastalıkda bâ'zan görmenin muvakkaten gaib olduğu görülür. Bel üzerine, haram iligine yahud başa inen bir darbenin görmeyi teşevvüşe uğrattığı vakı'dır. Ağız, burun, kulak, mi'de, bağırsak, teneffüs cihazı hastalıklarının, kalb ve damarlar hastalıklarının, deri hastalıklarının, soğucan ve muhtelif nevi'lerinin bağırsaklar içinde bulunmasının, kadınlarda rahm hastalıklarının, böbrek, karaciğer, pancreas etc. hastalıklarının görmeyi bozduğu ve gözleri hasta ettiği görülür.

Kadınlarda eskimiş bir rahm [Döl yatağı] iltihabi gözlerde İritis denilen hastalığı doğurduğunu ve bunu devam ettirdiğini ekseriya görürüz.

Çürük diş ve çürük diş kökleri, göz hastalıklarında mümareseli bir hekimin derhal tanıdığı muannid bir göz zarı iltihabı vücade getirir. Ve bu çürük diş kökleri çıkarılmadıkça bu hastalık ne kadar tedavi edilse şifa bulmaz. Bu hal ise göz ve görme için bir tehdid olur.

Rhûmatisme, nikris, şeker hastalıkları gözleri de hasta edebilir, bülüğ zamanı her iki cinsde, (Kız ve Erkek gençlerde) ba'zan göz ve rû'yet teşevvüşi vücade getiri; kadınların 'adet zamanları, ve güç 'adet görmeleri, gebelik, doğurmalar, fazla münasebeti cinsiye, 'adeti kesilmesi, tenasül 'uzvunu el ile tehyic etmekden ibaret ve ba'zi gençlerde görülen pek fenâ ve mühlük bir itiyad olan istimna, kan zay'ıflığı, frengi ve 'alel'umum intani (Infectieuse) vasfile tavsif olunan mikrublu hastalıklar gözü de hasta eder ve görmek ni'metini tehlikeye düşürürler.

Hulâsa, denilebilir ki gözü de az, çok uzakdan,

yakından alakadar ve ızzar etmeyen hiç bir hastalık yoktur.

Bu sebeble gözlerinizi sağlam ve kuvvetli bulundurmak için yalnız gözlerinize değil bütün vücudunuza, vücudunuzun bütün âzasının kuvvet ve afiyet üzere bulunmasına ihtimam etmeniz icab eder. Her şeyde i'tidal hikmet ve fetanetin birinci kanundur: Eyi gıda, temiz hava, rutubetsiz, havadar, güneşli ve her halde aydın mesken, eyi uyumak, aklı ve bedeni müsavi derecede ve i'tidal dairesinde işletmek, hiç bir şeyden fazla müte'essir olmamak ümidli; neş'eli bir hayat yaşamayı bilmek, 'afiyetin ve sa'adeatin anahtarlarıdır, özün ve gözün hayat iksiridir.

HATİME

Bu küçük risalede, a'malığı azaltacak başlıca tedbirleri, büyük hatlarla, göstermeye çalıştım. Bu arzuların, memleketimizde, icrasının kabil olduğunu zaman gösterecektir. Yukarıda da söylediğim veç ile hükümetimiz, Sıhhiye Vekâletimizin elile, bu sahada hayli işler görmüşdür: Trahom mücadelesi devam ediyor: Körlüğe karşı müessir olduğu mütehassıs tabibler tarafından tasdik edilen 'umumî tedbirlerin kanun kuvvete ta'lim, ta'mim, ve tatbik olunması mümkün olacaktır. Asırlardan beri ihmal edilmiş bir memleketde, asırlardan beri münevver bir ihtimama, ferdin ve içtima'en mazhar memleketlerdeki 'ilmî, sıhhi, iktisadî zaferler, sür'atle te'min olunamaz. Göz hekimeri körlükten sakınmak tedbirlerini her fırsat ve vesile ile va'z ve neşretmekte birleşeceklerdir.

Herkes tehlikeyi tanımayı ve bundan nefsinin ve beşer cemiyeti muhafaza etmeyi öğrenmelidir.

Hükümetler dahi, hekimlerin yardımcısı olarak, cem'iyeti, bir derde karşı müdafa'a için hiç bir fedakârlıktan çekinmeyecektir. İngilterede,

SOCIETY FOR THE PREVENTION OF BLIN DE NESS .

Ya'ni (A'malıktan korunma Cemiyeti, yüz altmış yaşındadır. Kezalik SOGIETE INTERNATIONALE POUR L'AMELIO-RATION DU SORT DES AVEUGLES. Ya'ni "A'maların hallerini eyileştirmek için Beynelmilel Cem'iyet,, dahi körlüğe ve körlük avakıbine karşı canlı bir cidal ve hareket idame etmektedirler. Hıfzı Sıhhacıların mübareze etmeye mecbur oldukları batıl fikirler ihmaller pek çokdur. İttihaz olunmasını bunların tavsiye ettikleri tedbirlerin bir kısmı, tatbiki müşkil ve masraflı olmak iddiasile ihmal olunmuşsada, diğer bir kısmı tatbik edilmiş ve semerelerini vermiştir. Kolera, veba etc... gibi salgın hastalıklar, Avrupada azalmaktadır. Avrupa ve Amerikada bu hastalıklar zuhur ettikleri vakit, meselâ bundan altmış sene evelki tahribatı yapamamaktadır, bulaşma ve yayılma sahası mahdud kalarak sönmedir. Avrupada vasatı ömür müddeti mühim bir derecede artmıştır.

Hygienistlerin meşğul oldukları mes'eleler pek çok olduğundan, göz hastalıkları ile yakın zamanlara kadar; hemen hemen hiç meşğul olmamışlardır. Bina'enaleyh göz hekiminin Hıfzı Sıhhacılara yardımcı olması ve bu boşluğu doldurması hakdır.

Hükûmetler a'malığa karşı mücadele için himmetlerini bir kaç misli artırsalar yeridir. Bu, tekrar ederiz, yalnız insaniyet nokta'i nazarından değil içtima'i iktisadî nazar noktasından da pek mühim bir mes'eledir. Avrupada (bundan otuz beş kırksene evel) a'maların nüfusu 'umumiye nisbetle 'adedi binde bir di yani bin nüfusda bir 'ama vardı, bu ise yalnız bütün Avrupada o zaman 311,000 ,amanın bulunduğunu gösterir;

Bu a'maların i'aşesinin en az bir altın

franga mal olduğunu kabul etsek senevi 113 milyon altın frangın yani takriben beş milyon altın Türk lirasının bunlar için sarfedildiği anlaşılır. Bunların bir rub'unun hükûmetlere bar olmadığını kabul etsek yine 85 milyon altın franklık bir masraf kalır ki içtimai iktisad için ağır bir yüküdür. Bu a'maların bir sülüsünün a'malığının önüne geçilmiş olduğunu ve bunların her birinin yevmiye 2 frank kazandığını farz edersek senede 300 mes'a'i günü 62 milyon frank eder, bu keyfiyet Avrupa devletleri için, yukarıda zikr edilen i'aşe masrafile senevi la ekal 147 milyon altın franklık bir ziyan teşkil eder.

Hastalığa karşı eyi bir korunma ve hastalık zuhur etmiş olduğu zaman energetic ve hazikane bir tedavi hiç şübhe yokdurki bir çok körlük felâketlerinin önünü alabilir. Bu mes'ele ile çok meşgul olmuş ve çok mu'tena ve meşkûr eserler vücade getirmiş olan Dr. Magnus, Dr. Bremer ve Dr. Stefan bu veçhile körlük felâketlerinin yüzde 40 ına mani' olmanın mümkün olacağı fikrindedirler.

Dr. Cohn ise kat'i suretde "yüzde 33, ve ihtimalen yüzde 43 körlük vak'asının önüne geçilebilir ve ancak yüzde 24 nisbetinde körlüğün önüne geçmek mümkün olmaz,, diyor. Bu suretle körlerin bir sülüsü mevcut olmayabilir. Şu takdirde yalnız Avrupada körlerin yekûnundan 100,000 'adedi tenzil edilebilecektir. Bu tenzil sayanı ihmal değildir; çünkü senevi 27 milyon altın frank bir tasarruf teşkil eder. Bu ise merhum hocamız Professeur Fuchs'un fikrinde ber tarafda teşkil ve te'sis edilecek (A'malıktan sakınma ve a'malığa karşı mücadele) müesseselerinin masarifine bol bol kifayet edecektir.

Her tarafda yapılacak şeyler kısmen yapılmamış ve kısmen de yapılmaya henüz başlanmıştır. Her tarafda cehalete, hurafata ve ihmale karşı kıyam ve 'isyan

etmek lâzımdır. Hıfzı Sıhha mütahassısları göz hekimleri iktisadiyatçılar, Devlet adamları, hayrat ve hasenat adamları, muharrirler, şairler, filosofer, mütefekkirler, gazeteciler 'aynı azm ve gayretle himmet sarfetmek me'murdurlar. Türkiye Cumhuriyetimizin hududları dahilinde a'malar mikdarının nisbetini bulmaya çok istedim, sadre şifa verecek statistique ma'lumatı elde edemedim; fakat Hıfzı-Sıhha ka'idelerini bilmediği için halkımızın bu ka'idelere ri'ayetsizliği meydanda olduğundan bizde nufusumuzun mikdarına nisbetle a'malar 'adedinin feci' bir yekûn 'arz edeceğine tahmin etmek güç olmayacaktır; fakat her sahada olduğu gibi genç ve müteceddid Türkiye hükümetimiz, Sıhhati Umumiyye işlerinde cömerd davranmaya hazır görünmektedir.

Verem dispanserleri, trahom mücadeleleri, sıtma mücadelesi ve Ankara'da ahiren büyük takdir ve iftiharla ziyaret ettiğim Himaye'i Etfal müessesesi bu nevi meşkûr eserlerdendir.

İctihadımızca HASTALIĞA KARŞI İLK MÜCADELE, CEHLE VE HURAFATA KARŞI MÜCADELE İLE BAŞLAMALIDIR. Çünkü yebanî otlar cekilüp atılmadan evvel bir tarlaya nafi' ve müsmir bir şey ekilemez. Evet batılı sökmek, hakikati dikmeye takaddüm etmelidir. Bu küçük kitabımız bu pâk ve samimî niyetle yazılmışdır. Geniş bir muhabbet ve şefekat eseri olan bu satırlar, ma'sum ve gafil beşeriyeti saran zülmet içine za'if bir ışıık gibi düşerse maksadı tamamen zayi' olmuş 'addetmiyeceğim. Şuna da eminim, ki hakikatin tanınları çok ömürlüdür ve çok uzaklara gider. Maddiyat 'aleminde nasıl hiç bir kuvvet zayi' olmazsa fikr ve akl sahasında da hiç bir cehd tamamen zayi' olmaz ve asla semeresiz kalmaz.

SON

GANDHİ

Bu ismi eşitmeyen az okur yazar vardır. Bu adam bir mecusi Hindli - dir . Hindistan için istiklâl istiyor . LONDRA da hukuk tahsil etmiş bir avukat olan GANDHİ HİND lilerin bir MUSA sı olacak , fakat bu ŞİD - DET siz bir Musadır . Her galeyana geldikçe ümmetine :

NOT VIOLENCE! şiddet yok! diyor. Gördüğünüz bu kafa Drıdnoların celilik göksile tokuşuyor. Bu kemik, çeliği deliyor . Bu kellenin yaptığını hiç bir gülle yapamaz . Gelecek nushada deyeceklerimiz var , bekleyiniz .

Posta kutusu :

H. İhsan B.y :

Müslümanlığın ilk devrelerdeki inkişaf ve terakkisinin sebebini anlamak için Draper in Fransızca

Les conflits de la Science et de la Religion adlı terceme edilmiş çok nefis kitabının 81 ve 82 inci sahifesine bakınız. Müslümanlar ilk Tibbiyye mektebini İtalia da Salerne şehrinde ve ilk Rasad haneyi de İspanya da Seville şehrinde bina etmişlerdir .

Christoph Colomb , Amerikann keşfi fikrini İbni Rüşd ün kitaplarından almış olduğunu söylemiştir .

İzmit de Ali Bey :

Tarihi İslâmiyyet in ilk cildi kalma - mıştır , sahhaflar de elden buluna bilir.

Mes'ul imtiyaz Sahibi avukat İrfan Emin

[İsmail Hakkı matbaası]